

Numărul 30. Oradea-mare 28 iulie (10 august) 1902. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Revedere.*

Codrule, codruțule,
Ce mai faci drăguțule?
Că de când nu ne-am văzut,
Multă vreme a trecut,
Și de când m'am depărtat,
Multă lume am umblat!

— *Îa, eă fac ce fac de mult:*
Îarna viscolu-l ascult,
Crengile-mă rupându-le,
Apele-astupându-le,
Troienind cărările
Și gonind cântările.
Și mai fac ce fac de mult:
Vara doina mă-o ascult
Pe cărarea spre isvor,
Ce le-am dat-o tuturor,
Umplându-și cofeile,
Mă-or cântă femeile.

— *Codrule cu riuri line,*
Vremea trece, vremea vine,
Tu din tinăr, precum ești,
Tot mereu întinerești!

— *Ce mi-î vremea, când de veacuri*
Stele-mă scânteie, pe lacuri,
Că de-î vremea rea saă bună,
Ventu-mă bate, frunza-mă sună,

* Din primul volum al operelor complete, („Motive din popor“) apărut de curând la București.

Și de-î vremea bună, rea,
Mie-mă curge Dunărea.
Numai omu-î schimbător,
Pe pământ rătăcitor,
Îar noi locului ne ținem,
Cum am fost așa rămânem:
Marea și cu riurile,
Lumea cu pustiurile,
Luna și cu soarele,
Codrul cu isvoarele.

M. Eminescu.

Teatru de societate.

Comedie în două acte.

(Urmare.)

Ninel (cu ironie la adresa lui Cica.) Vreaă piesă din... genialele producțiuni românești... precum s'a zis cu ironie. Azi bunicel, mâne bun, poimâne vom izbuti s'avem și foarte bun, dacă vom încurajă cu sinceritate ce e românesc.

Roseta. Un vot pentru piesă românească. Tu, Smărăndel?

Smărăndel. Piesă localisată, cum se joacă tot-dauna la Teatrul Național.

Roseta. O jumătate vot pentru piesă românească. Dta, dnă Topuz?

Ralița. Românească, drăguța mea, că în ale românești îmbătrânesc și mi-e bine.

Roseta. Două voturi și jumătate.

Smărăndel. Nu me mai face jumătate de vot, fiind că-l dau întreg pentru piesă românească.

Ninel. Bravo, Smărăndel. Tot ar fi bine, dacă și după greșală, ne-am întoarce cu dragostea pentru tot ce e românesc.

Roseta. Atunci, trei voturi întregi. Dta, domnule Turel Topuz ?

Turel. Pentru comedie românească.

Roseta. Patru voturi. Dta, dle Costică Topuz.

Cică. Eu sunt pentru tot ce e francez. Până s'avem noi, iați de unde găsesc d'a gata.

Roseta. Patru voturi, pentru; 1 contra. Dta, dnă Răzmeriță ?

Tirănica. Pentru românească, Roseto, numai să fie în piesă și curcanu lui Agapie, al bolnav de influență.

Roseta. Cinci voturi pentru — 1 contra. Dta, dle Mușunoglu ?

Eduard. Eu sunt totdeauna al majorității sexului frumos.

Cică. Fericit oportunist !

Roseta. 6 și cu al meu 7 pentru piesă românească. Admis cu mare majoritate. (Aplaudă, toți din scenă imită.)

Turel. Iar mie să-mi dați voce să ve găsesc piesa.

Ninel. Ne îndatorați foarte mult...

Turel (ei, incet.) Ce n'aș face, să ve pot servi, cu viața mea chiar !

Ninel. Sânteu prea bun. (Aparte.) Ce are astăzi ? E prea curtenitor.

Roseta. Când și de la cine o să ne aduceți piesa, dle Topuz ?

Turel. De la un prieten. Puțină răbdare și o să-l cunoașteți.

Roseta. Cine-o să ne fie apoi director de scenă ?

Scena V.

Aceiași. Gugulică.

Gugulică. Sărut mâna doamnelor și dnilor... Ve salut dsoarelor...

Cică. Iată-l, — dânsul e directorul de scenă.

Gugulică. Director, director sânt la liceul Sântul Onufrie. De care scenă inse e vorba ? De scena revoluției franceze ? De scena revoluției de la 48 ? Ori poate de scena Unirei țerilor noastre surori, zi care ar trebui să fie și care nu e considerată ca sərbătoare națională...

Roseta. Facem teatru, drăguță, și e vorba de un director de scenă...

Gugulică. Puneți, ve rog, un om care să se priceapă la asta, căci destul cu obiceiul de-a se pune în mai toate afacerile publice : cismari ca directori de bancă, ceasornicari să impartă justiția, avocați să facă poduri și șosele, militari să fie subprefecți, ingineri să fie episcopi, medici, la Cameră, să facă legi și pe școlarii din clasele primare să facă gaze-tărie de partid... Me rog, vreți director de scenă ? Ve dau eu pe Codiță...

Turel. Pe Codiță ? La dânsul eră să m'adresez și eu. El e scriitor...

Gugulică. El o să fie la locul lui.

Eduard. C'était mon rôle d'ailleurs... Dar... me mulțumesc și cu acela de regisor...

Cică. A ! pardon. Nu ve cunoașteți : dl Mușunoglu, — dl Cilibițu, profesor de istorie.

Eduard. La chaire c'est la profession la plus noble, Mr', et je vous félicite... (Apparte.) Să ne-apropiem de acest belfer... et pour cause... Sa femme est très belle...

Roseta. Și acuma, că s'o orânduit lucrul, să-mi dați voce să plec... După ce s'o găsi piesa, ne stringem cu toții, o citim, ne împărțim rolurile și începem repetițiile...

Tirănica. Da ia poftim de mai stați, ce Dumnezeu ! Uite, să facă fetele niția musică...

Eduard. Oh ! la musique ! Je l'adore, moi... (Aparte.) Ma foi, je n'aime que la bonne chaire...

(S'aude sunând.)

Tirănica. Cine să fie ? dumnealui, poate. Ia vedeți fetelor.

Ninel. Îndată, mamă. (Trece către culise.)

Scena VI.

Aceiași, Codiță.

Codiță (se întâlnește cu ea în dreptul ușei, vede lume și remâne timid.)

Ninel. Ce doriți, dle ?...

Codiță. Dșoară...

Turel. Cum ? tu ești George ? (Aleargă la el.) Tu ești ? Prin ce întâmplare, și mai ales în cel mai potrivit moment, când chiar eră vorba de tine ?

Codiță. De mine ?

Turel. Hai fuga să te presint, — și mai întâi dșoarei Ninița Răzmeriță (il ia de-o mână și-l duce înaintea Tirănicii.) Doamnă, dă-mi voce să-ți presint pe dl George Codiță, publicist de care ve vorbiam...

Codiță (sărutându-i mâna.) Foarte mulțumit de cunoștință, dnă... și tot odată ve rog să-mi dați voce să ve esplic ivirea mea așa de ciudată. Am vădut la fereastră un afiș pentru închirierea unei camere, și, fiind că-mi trebuie o locuință, am intrat. Inse ve cer mi de seuse pentru că v'am turburat într'o clipă când aveati musafiri...

Tirănica. Me rog, nu-i nici o turburare ; dimpotrivă, în cazul de față, ați venit nu se poate mai la timp. Să ve presint inse... ea să ne cunoașcem cu toții... dna Topuz, dl Costică Topuz, dl Cilibițu, dna Cilibițu, fetele mele Ninița și Smărăndița, dl Mușunoglu... Cu dl Turel ve cunoașteți.

Codiță. O ! da, imi e unul din cei mai buni prieteni, dnă ; dl Turel e unul din rari tineri cari prețuesc și deosebesc literatura cinstită de cea de comerț făcută ori cum a fi, să fie.

Turel. George, vrem să jucăm și noi teatru și ne trebuie o piesă într'un act sau două acte. Me și gândisem la tine și vorbiam chiar societății despre tine, când ne-ai sosit într'un chip aproape providențial. Tu ai poate vr'o piesă gata, ori ne poți potrivi una de ocaziune.

Ninel. Căci am ales, dle Codiță, și am votat piesă cu totul românească.

Codiță. E vrednică de laudă hotărîrea dvoastre, dșoară. Bine-ar fi ca saloanele, iubitoare de literatură, să dea peste nas, în chipul ăsta, Teatrului Național. Acolo se primesc piese străine, și din cele românești numai cele slabe, tocmă ca ele să nu aibă succes și prin aceasta să se acrediteze ideea în public, că nimica bun original nu se poate produce. Eu imi cer voce să ve promit o piesă mică fără nici o pretențiune, în care o să încerc să prind și să biciuesc ușor unele apucături. Inse fiind că lumea e foarte deprinsă a-și închipui, mai ales în asemenea casuri, că în cutare și 'n cutare a vrut autorul să lovească, eu, ve rog, doamnelor și domnilor care veți jucă în piesă, cât și pe acele persoane ce vor

alcătui publicul, să credeți că nimenea din dvoastre nu va fi țintit de săgeata ironiei. Eu nu voi avea altă gândire, decât să ve fac să zimbiți. Întru cât privește tipurile ce-mi voi alege, și cuprinsul, lumea mare, cu varietatea atâtor nărași, îmi va servi de galerie de unde să copiez după natură. Numai atunci se petrece bine, când suntem fără gând ascuns și când n'am pornit d'acasă cu intențiunea d'a găsi reul chiar și pe o pagină albă din cartea prietenilor noștri...

Tirănică. Mulțumesc, dle Codiță, pentru oste-neala ce-o să-ți dai pentru a ne face să petrecem.

Codiță. Răsplata mea e c'o să petrec și eu cu dvoastre...

Turel. Firește; tu o să ne fi directorul de scenă...

Cică. Eră vorba de dl Mușunoglu...

Codiță (ironic, măsurându-l.) A! domnul se ocupă cu teatrul?

Eduard. Da, domnule, foarte adese ori... Nu compun, fiind că arta, cum o numesc cei interesați în chestiune, e o pierdere de timp și nu joc, fiind că fac pe alții să joace...

Codiță (ironic.) Îmi pare bine... (Aparte.) Ori ce-aș zice, dar ăsta-i bun de pus pe scenă... (Către dna Tirănică.) Îmi permiteți, dnă, să întreb câte persoane doresc să joace?

Tirănică. Șciți ce una? Ia poftiți cu toții în salon, că uite s'a și aprins lumina, și, sfătuiți-ve.

Roseta. Să mai rămânem, Gugulică.

Cilibit (în timp ce ceilalți trec în dreapta.) (incet ei.) Dacă joci tu, joc și eu. Nu te las eu singurică, puiculițo...

Roseta. Gelos drăguț ce ești! (Trec și ei.)

(O servitoare aduce un candelabru aprins și iese.)

Scena VII.

Tirănică, Ralița.

Tirănică. Noi, madam Topuz, să mai vorbim d'ale noastre. Ia poftim ședți.

Ralița. Chiar și aveam să-ți spui ceva, o taină mare, — și să me sfătuesc cu dta.

Tirănică. Zeu? o taină mare?

Ralița (după o pauză.) Nu șciți, dragă madam Răzmeriță, că jupân Costache al meu s'a apucat de comedii...

Tirănică. Ce fel de comedii?

Ralița. Să vești. De vr'o doi, trei ani încoace s'a pus pe făcut politică, — adevărată așa me îmbrobodă pe mine cu credința; eu, l-am crezut; firește, cum nu eră să-l cred la bătrânețe, dacă l-am crezut toată tinerețea. Și cum îți spun, azi politică, mâne legi cu primul ministru, bre, nici o noapte nu-mi mai venia acasă decât dinspre ziuă. A doua zi somn până la prânz, așa că masa de amează a ajuns la noi o curată halimă.

Tirănică. Ei, me rog, și nu făcea legi?

Ralița. Făcea, blestematul, — dar șciți pe unde? O să te crucești când ți-oii spune: făcea legi pe la baluri mascete, dragă madam Răzmeriță. Ei, îți place tacâm de om însurat!

Tirănică (aducându-și repede aminte.) Ia stai... Și Agapia al meu mi-a pomenit astăzi c'o să facă legi cu nuș care ministru...

(Va urmă.)

N. Radulescu-Niger.

C o d r u i u i.

Când n'am cut spune-a inimei

Nebună svêrcolire,

Departa fug cu gândul meu

Setos de pribejire.

Și 'n codrul verde rēcoros

M'ascund de lumea mare,

Ș-ascult a frunzelor suspin

Șt-a riului cântare.

Și nu mai șciți atunci ce vreați,

Deodată me simt bine

Și nu socot și nu mai șciți

Cum vremea trece, vine.

A inimei dureri și dor

Deodată mi-s'alind

Și viața plină de amor

E dulce și senină.

O codrul meu tubit de mult,

Tu prietin mi-ai fost mie!

Și drag tovareș, ce mi-ai spus

Povești cu smei o mie.

În floare și voios deplin

Să te găsească la vară,

Când cu tubire voi veni

La tine, dragă, țară.

Arad 1902.

Maria Cioban.

Icoane din viață.

(Urmare.)

2. „Daca“.

Eră un om de o statură potrivită, figură rotundă și grasă; mustața mică și roasă în vîrfuri; de și în vîrstă de 50 ani, totuș la mers păstră tactul din tinerețe. Lui nu-i convenia societatea nimenuia: se ținea departe de ori ce manifestație națională, ori politică; astfel fiind Daca, profesorul nostru de matematică, inima lui nu fusese deprinsă de a se impresiona nici de lacrima nici de bucuria altuia.

Par' că-l ved și acum. Într'o zi, „Daca“ la numele căruia tremuram toți, scoate la tablă pe colegul meu Tiberica.

Tiberica eși; sufletul lui și mintea-i toată eră concentrată la *paralava* soarelui și la conul de umbră și penumbră al lunii, lecțiile noastre din ziua aceea.

Nici n'apucă bine să pule mîna pe cretă pentru a desenă figura pe tablă, când Daca îl luă la vale cu un ton pițigaiat:

— Dta prea îți rēsușceși mustața des; prea mult te joci cu ea de-ți stă așa 'nfoiată. Ce? ori vrei să-mi scoți ochii cu ea?

Bietul Tiberica se desecheilibră; starea lui sufletească se turbură și deveni inconștient de eul seș.

Daca de pe catedră: Poftim de lucrează.

Tiberica se sili din resputeri să așterne pe tablă cele ce învățase, dar n'a putut ajunge la nici un rezultat, fiind prea simțitor să nu-l atingă ironia lui Daca.

— Va să zică nu șei lecția; atunci treci la loc; îți pun unu și altă dată să înveți mai bine lecția și să-ți resucești mai rar mustața, m'ai înțeles?

Apoi întorcând două pagini din catalog îl audii:

— Să vie dl Vulcan; să-mi faci dta lecția 22: înălțimea munților în lună.

Me sculai de pe bancă și cu tremurul în suflet, me îndreptai spre tablă.

Luai creta în mână și dintr'un condei făcui un cerc, dusei axa lunei, apoi equatorul, sequantele și tangentele cu ale lor sinuse și cosinuse.

În momentul când terminam figura, imi părui că Daca voeșce să-mi obiecteze ceva și me uita la el cu frică.

Daca me întimpină de pe catedră:

— La poezi și ode te pricepi foarte bine, nu este așa? Am audii că ai publicat și un volum?

A fost destul atâta ca să me poticnesc ca Tiberica și să nu mai pot sui în munții din lună; un vârtej furios mi se părui că me cuprinse; nu șeiu clasa se clătină, ori eui stam să pic din picioare; vorbele lui Daca mi se păreai că-mi picură pe inimă ca undele pe un geratic aprins, cu tendința de a stinge în mine ori ce ideal către care firea mea me îndemnă să-mi iaș sborul. Întrebarea lui Daca deghisată ascundea multă ironie fină la adresa noastră care ne indeletniciam și ne plăcea să ne ocupăm cu poesia.

3. Bumbăcila.

Daca se plânse în ziua acea în cancelarie profesorilor că elevii cursului superior s'au lenevit, că nu mai învăț nimic și îndemnă pe toți colegii dsale să ia măsuri severe în contra noastră, să ne chestioneze în fie-care zi și din toată materia — căci ne găsiam în luna lui maiu, a repetițiilor generale.

Primul care intră furios în clasă și ne aduse trista veste, fu filosoful Bumbăcila.

— Tu să ne cernești obrazul Vulcane, se poate? grăi el măsurându-me cu dojeană...

— Nu-i adevărat, dle Bumbăcila; din contra sântem revolțați și adănc măhniți în suflet o clasă întreagă de modul purtării dlui Daca față de noi?

— Cum se poate? — grăi dl Bumbăcila, uimit de acuzarea ce o aduceam colegului seui.

— Dar cum se poartă? Ce va să zică asta?

— Domnialui vrea să ne învețe școala ironiei și a sarcasmului, calități inerente firei sale — fără să fi învățat de loc principiile cele mai elementare de psihologie umană; vine în clasă să ne ironizeze, nu să ne învețe matematică pentru care motiv eui sânt sătul de aceasta ținută.

— Bine, bine, voi cercetă și voi stabili din partea cui e dreptatea; dar e vorba la filosofie șeiți?

— Poftim, ve rugăm a ne chestionă și dacă nu veți rămâne mulțumit, preferim să rămănem repetenți.

Bumbăcila ne chestionă asupra multor probleme filosofice și noi de pe zimbetu-i ce flutură prea des pe buze-i, am înțeles că e satisfăcut și i creșcea inima de bucurie, de aeea îl audirăm:

— Dar tot așa trebuie să învățați și la dl Daca,

dragii mei, dvoastre nu trebuie să negligeați nici un obiect; acum ve înțelegeți fie-care interesul.

— Da, așa e, murmură Tiberica, dacă și din gura matematicului am audii vre-odată „dragii mei“.

În după prânzu acelei zile aveam pe Mișu Caloianu la latina și istorie.

4. Mișu Caloianu.

Un spirit luminat, un adevărat magistru, elev al lui Breal de la Sorbona, o puternică personalitate — acesta eră Caloianu. Orele lui de clasă atingeai sublimul prin vastele sale cunoștințe filologice și istorice, prin verva-i fermecătoare cu care vulgarisă șeiința.

Transportat de modul maestru cum își predă cursul istoriei antice — cu deosebire al popoarelor orientale, me apucasem, fără îndemnul nimenuia, să versific istoria civilizației la Indieni.

Nici odată n'am tremurat de prezența sa în clasă. Glumiă, ridea cu noi, ne tutuia, dar la notă eră foarte aspru. Și bine făcea, căci binele ni-l voia.

El nu dedese încă ochi cu Daca și nu șiea ce se întâmplase în clasă între noi și temutul matematic în ziua acea.

Eră vesel și liniștit ca totdeauna. Eui voind să profit de dispozițiunea lui, în momentul când imi pronunță zimbitor numele pentru a-i spune lecția, am zis din picioare de la bancă, unde me găsiam:

— Am încercat și niște versuri asupra lecții de azi, dle Caloianu.

— Ai pus în versuri civilizația Indienilor?

— Da, fiind că mi-a plăcut... îngănaui eui.

— Ia să ved și eui, mă poetule; dacă într'adevăr ai reușit să faci una ca asta, apoi te țin numai în zece până la bacalaureat.

Î-am înmănat caetul în care eraui scrise peste 500 versuri.

Acasă pe 'ndelete a studiat poema mea, un fel de „Ramaiana“ în miniatură și la lecția viitoare, după ce aflase cazul cu Daca, veni cu caetașul meu în mână, ca și cum ar fi purtat un trofeu, smuls în lupta ce o susținuse cu marele matematic pentru ale noastre calități, isbucni:

— M'am certat cu dl Daca pentru tine, poetule, dar trebuie să șei că n'aș fi făcut una ca asta, de n'aș fi găsit în lucrarea ta ștroke cum bună oară e aceea subliniată de mine. Î-am cetit-o și dlui Daca care te-a felicitat, inse a regretat că de ce nu ve ocupați și la obiectul dsale tot așa cum faceți la alții.

Atunci, în semn de protestare, toți elevii sculându-se în picioare strigară:

— Din contra, dle Caloianu; cu matematica ne ocupăm mai mult decât cu ori ce alt obiect... dar de... să fie mai bun și dl Daca.

În urmă, colegii nostri dorind să șie care-i strofa cea lăudată de Caloianu, îl rugară să o reciteze, iar dsa se esecută numai decât, insoțind-o de explicațiuni:

„A lor religiune¹ — veți șei cam astfel sună:

„Unică în concepții, multipă 'n adorare.

„De se 'nchinău luminei, nu e idolatrare,

„Căci adoraui pe unul prin soare, stele, lună:

„Cum veți ideea-i una, de și multiplă pare.

¹ A Indienilor: aci e vorba de Budhisti.

Prima vijelie.

Vedeți voi, ce clar e exprimat fondul religiunii In-
duze la care am învățat o lună de zile? Incheie Ca-
loianu și pregătindu-se a ne chestionă.

De când cu poema mea, dânsul întreprinsese o
cruciadă împotriva lui Dacia, care voia să triumfe cu
risicul sacrificării noastre.

— Când elevii nostri sunt capabili să serie a-
semenea poeme, ei trebuie să fie tot așa de tari și
la dta, dle Dacia, i zicea Caloianu, apoi adăugă în
soapte:

— Fii mai blând cu ei și ai să vezi; atunci
să vorbim...

Ce mare dreptate avea!

5. Tudorel.

În institutul Buzoianu, printre elevii interni
eră și Tudorel, fiul Popei Neculai de la biserica
Obedeanu. Băiatul acesta prin ștrengăriile sale îmi
deta mult de lucru. Eram dator să-l supraveghez
mai de aproape și să fac cu el ore suplimentare de
meditație — fiind că eră un gros de cap și de oare
ce pe lângă plata institutului — Popa îmi oferise
un onorar de 200 lei — „numai să scot ceva din
odrasla lui“.

Cu toată severitatea mea inse, Tudorel făcea
tot ce știe el: ba îl vedeam prinzând mușce, ba
prinzând pisici și legându-le de coadă ori atârând
tânichele de coștile micilor potăi ce se pripăsiu în
curtea institutului — de unde luaș naștere o mulțime
de scene umoristice ce provocau risul și veselia tu-
turer elevilor.

Lui Tudorel i plăcea să „poseze“ în bufonul
institutului și la toate câte le comitea ca să pro-
voace risul, el rămânea grav și serios ca un mi-
tropolit.

Într-o zi eșiam din clasă. Eră ora dluî Stra-
janu între 2 și 3 p. m. Când am ajuns în pragul
porții din curtea liceului, la o mică distanță, pe ci-
ne-mă vedură ochii! Pe Tudorel jucând arșice cu
niște haimanale din mahalalele mărginașe ale Craio-
vei, fără nici un căpătăiu.

Am rămas un moment uimit la pragul porții
de îndrăzneala lui Tudorel — de a trece peste cu-
vântul meu, când știe că la eșirea mea din clasă,
voi veni la institut să-l ascult, și când vrusei să-l
cert, Tudorel, care me veduse, lăsa arșicele pe teren
și 'n loc de a porni la institut, m'am pomenit cu el
fugind în partea opusă a stradei liceului și ocolind
împrejmuirea, s'a pornit la fugă pe strada Mihaî
Bravul.

Însedar me încercai cu gestul și cu vorba să-l
fac să stea, căci Tudorel întorcând din când în când
capul, fugia ca o vulpe gonită de vânător.

În goana asta după el, me trecuse nădușelile.
Gândul meu eră să-l prind și să-l dau în primirea
Popei, să-i aplice pedeapsa ce o va găsi de cniință.
Din strada Mihaî Bravul fugarul meu coti în strada
Jianului și de aci în acea a Severinului și aproape
de barieră intră într-o curte unde se făcu nevedut.
Intrași și eu pe urma lui.

Forma curții eră pătrată, iar la mijlocul ei un
nuc bătrân păstră o umbră dulce și recoritoare în
timpul căldurilor tropicale.

Lângă tulpina nucului se află o masă și mai
multe scaune, iar pe unul din ele stetea o bătrână
cu ochelarii în nas împletind la ciorap.

— Bună ziua, doamnă.

— Bună ziua, domnule și mai departe urmă:
pe cine căutați?

— Un elev din institutul Buzoianu, anume Tu-
dorel Nicolae, doamnă, a intrat aci.

— E fiul meu, dle.

— Așaaa! făcu eu mirat. Cu atât mai bine,
doamnă; me recomand: Petru Vulcan, pedagogul
institutului și în câteva cuvinte îi arăta împregiu-
rarea ce me aducea aci.

Bătrâna zimbî binevoitor de ștrengăria lui Tu-
dorel și avu grije să-mi mulțumească pentru intere-
sul ce l-am pus îngrijindu-me de aproape de băiat.
Foarte veselă și mândră că mi-a făcut cunoștință, o
audi:

— Îa poftim dle Vulcan, luați loc pe scaun că
ați fi obosit alergând după ștrengarul nostru de
Tudorel.

Apoi întorcându-și capul spre bucătărie care
veniă situată în capul caselor din fundul curții,
strigă:

— Lisaveto, ia să aduci dluî Vulcan o dul-
ceață proaspătă cu un pahar cu apă rece și să ne
faci doue cafele cu caimac.

— Me rog de ce supărarea asta, grații eu jenat.

— Vai de mine dle, ce supărare! E o fericire
pentru mine de a putea oferi dulceață profșorului
copilului meu.

(Va urmă.)

Petru Vulcan.

Dar miroasă a usturoi.

(Anecdotă populară.)

*Intr'un sat se pripăsișe
Un jidan, ce sărăcise
Pe bieții locuitori,
Ce-i erău mai toți datorți.
Jupănu eră 'nsurat
Și Ruhăla l-a 'nzestrat,
În vre-o noue, zece ani,
Cu o droae de jidanî,
Urduroși, de-ți eră greață
Să-i privești macar în față;
Înse totuș cel mai mare,
Eră de-o frumșete rară
Și i-a mers vestea în țară...*

*Tatăl lor, jupân Avrum,
Eră dus, și nu știu cum,
Un Român posnaș s'a pus
Laude mari de-a adus:
Mai întei copilului
Și pe urmă mamei lui,
Zicend:*

— „Nu-i nici o mirare

Că-i frumos, pentru că are

Doară și cui semănd:

E întreg tot mamă sa!“...

Ruhăla îl audișe

Și cam rușinată zise :
 — „Ce spui tu?... Ițig al meu
 Seamănă cu mine, zeu ?“ ...
 — „Seamănă!... Eu nu mințesc!
 — „De-î așa, bea!... Te cinstesc ;
 Dar te rog... și drept să-mi spui:
 Ochii mei sânt ca a lui
 De frumoși ? ..

— „Ce are-a face:
 Încă-s mai cu vin'o 'ncoace!“
 — „Dar la trup... la față? frunte --
 Seamănu-î?“

— „Cunosc eu multe
 Femei tinere, frumoase,
 Dar pe toate, jupâneasă,
 Le întreci!...“

Ea a oftat
 Și-apoi l-a întrebat :
 — „Dar gura-mă cum ți se pare?“ ...
 — „Făcută pe sărutare :
 Nici prea mică, nici prea mare,
 Să știu înse eu aș vrea,
 Cam și ce gust o avea ?...
 — „De-î asă, gustă-o... na!...“

.....
 Când Avrum veni acasă,
 Ruhăla tocmai întoarse
 Românului înzecit
 Sărutarea ce-a primit...

— „Wasistdas ?“ ... zise Avrum.
 — „Nimic!... Staî că-ți spun acum,
 Ruhăla 'ngrabă a zis :
 Uite ce-î : eu înadîns,
 Vrînd să știu că gura mea
 Dulce e, cum îți plăcea
 Să mă-o laudî; — azi am pus
 Într'adîns, pe cum ți-am spus
 Pe dumnealui de-a gustat-o,
 Dar de pupat n'a pupat-o!...
 Bade-Loane, drept să spui;
 Zise ea românului ;
 Dulce-î ori nu gura mea ?...
 — Dulce, zeu, și mă-ar plăcea;
 Răspunse Romănu 'ndată ;
 Dar să nu fii supărată
 Și rămănu între noi :
 Miroase a usturoi!...“

I. Encescu.

 Noi impingem totul în negru : veselile vinului
 la alcoolism, mânia amorului la crima pasională,
 meseria armelor la știința destrucțiunii.
 *

Ce am deveni, dacă femeile n'ar mai avea pen-
 tru noi mila minciunii.

Poesia poporală ca notă etnopsihologică.

I

Între produs și producător, — vorbesc de creați-
 unea de artă și de creator, — există o corelațiune
 determinantă; există un raport conclusiv la facultă-
 țile spirituale, cari au operat în producător. Acest
 raport ne constituie în liniiamente generale, ba de
 multe ori cu toată precisiunea, caracterul saui psi-
 chicul creatorului saui al producătorului.

Ori ce produs este un eflux al unui sentiment
 saui al unei idei, este o efusiune intelectuală saui
 afectivă, și tocmai de aceea acest produs, această
 operă de artă, cuprîndînd în sine sentimentele și
 ideile individului producător, cuprînd și ne consti-
 tue însuș psihicul saui caracterul lui. Ideile și sen-
 timentele slevate în produs, în operă, presupun, fap-
 tice preesistența lor în sufletul, în mintea creatoru-
 lui, preesistînd în acest din urmă ca tot atâtea par-
 ticulari, toți proprii personalității lui psihice. Anali-
 sînd fondul, analisînd țesătura unei opere, analisăm
 însuș sufletul artistului.

Putem afirmă deci cu certitudine, că complexul
 de sentimente și de idei, exprimate în ori ce crea-
 țione, ne constituie personalitatea individului creator.
 „Stilul e însuș omul“, și acest adevăr e inalterabil,
 făcînd să presinte acest raport conclusiv de la țese-
 tura, croiala opereî, la însușirile esențiale psihice ale
 artistului.

Această corelațiune dintre produs și producător o
 aflăm și între poporală și popor, întru cât și aici avem de
 a face cu produs — cu creațiune — și cu producător.

Poesia poporală este, la rîndul seî, semnul cel
 mai învederat distinctiv al vieții individuale psihice
 a unui popor. Ea este produsul, este efusiunea care
 țîșneșce direct din sufletul și inima poporului, avînd
 în sine caracterul intact și original al individului
 (popor) plăsmuitor. Ori ce popor, ca și ori ce indi-
 vid, incontestabil mai bine se poate cunoașce din
 manifestațiunile directe ale vieții sale sufleteșci; și
 cu cât această manifestare, — întru cât emanează
 direct din suflet, — poartă în sine caracterul mai
 sincer al originalității, cu atît și conclusiunile și
 deducțiunile psihologice, făcute relativ la acel indi-
 vid saui popor plăsmuitor, vor fi mai sigure și mai
 ușor aducătoare la scop.

Opul de artă, ca printr'un sinops, ne arată su-
 fletul, ne arată psihicul individului creator; poesia
 poporală înse trebuie să ne arete, să ne reoglindească
 întreagă viața sufletească a poporului cu tot con-
 glomeratul ei de sentimente și de idei, scurt : —
 felul de a gîndi și de a simți al poporului.

Complexul sentimentelor și ideilor, cari for-
 mează fondul unui produs de artă, numai așa ne
 reoglindeșce sincer pe producător cu toată individua-
 litatea lui, dacă între aceste sentimente și idei —
 efusiuni ale aceluiaș individ creator — este conse-
 quență logică și uniformitate, fiind de sine înțeles
 originale. Căci cerința principală, ba putem zice
 cardinală e, ca între singuraticile sentimente și idei
 din produs să fie coherență și consecință vedită, alt-
 cum raportul conclusiv de la operă la creator, saui
 deducțiunea psihologică de la una la alta se nimi-
 ceșce; o idee opunîndu-se altei idei și un sentiment
 contrazicînd altui sentiment. Când raza reflectată
 din sufletul aceluiaș individ, ni se arată în perspective
 și culori așa de contrazicătoare și eterogene culoarei

razei singure originale, lucru firesc că nu vom ști deosebi adevăratul colorit al razei originale, și individul ne va rămânea necunoscut în ale sale. Chiar așa e și cu creațiunea, fie aceea a unui individ-om, fie a unui individ-popor.

Omogenitatea, identitatea și originalitatea sentimentelor și ideilor, în fie-care produs este de o importanță ponderabilă. Ele apodictice condiționează reușita analizei psihologice, având de a face cu poesia populară.

Cu cât individii producători trăesc în un mediu mai complicat, mai eterogen în toate fazele lui, cu atât și ei unul fie-care va fi mai eterogen și mai deosebit de altul în sentimente și idei. Și tocmai această eterogenitate e cauza că din poesia de artă nu putem trage deducțiuni psihologice relativ la toată clasa din care fac parte acei indiviți producători. Să te cerci spre exemplu, ca din poesia noastră de artă — aparținătoare literaturii culte — să tragi din gros concluziuni psihice aplicabile la întreaga națiune, ori și numai la clasa supusă: zici că-i blasată, moenită în cugete și simțiri, să zici că-i șubredă și pesimistă, să vedem cum te-or luă la refec. Și cauza că nu poți trage concluziuni aplicabile la întreaga clasă? Causa e eterogenitatea și divergența de multe-ori culpabilă dintre sentimentele și ideile indivizilor singuratici și a clasei culte întregi.

Dacă poesia de artă nu o putem folosi ca notă etnopsichică, atunci putem folosi poesia populară.

Poesia populară, sau literatura națională propriu zisă, este zămislirea, este produsul masei de jos a poporului. Este produsul poporului, este produsul acelei mase, care e dătătoare de ton și determinantă în conspectul etnic al fiecărei națiuni; în ce timp poesia de artă e produsul unei singure clase din acel popor, e mai mult o dichiseală, o împânzire seacă în miez, decât un adevărat conglomerat de sentimente sincere și originale. Această clasă e clasa suprapusă — inteligentă, — care nu are nimic, ori și dacă are, are foarte puțin din originalitatea etnică a poporului din care face parte, și a căruia surescintă e. În inima poporului clocotește sentimentul întreg, nepângărit, și de aceea și țîșnește sincer și fără multă poleială, dar cu atât mai original și mai plin de farmec. În clasa inteligentă încă sînt sentimente etnice, dar numai în rădăcină, pe când efuentele sînt cu totul proformate anumitelor circumstări social-politice dominante și la modă în mediul în care se învîrte. De aici provine caracterul cosmopolit al poeziei de artă.

Cu totul altcum stă lucrul cu poesia populară. La plăsmuirea ei concurge tot poporul în comun, și tocmai acest comunism în plăsmuire cuprinde în sine implicite, dar destul de clar, omogenitatea și originalitatea sentimentelor și ideilor din popor. Tocmai faptul că poporul în masă concurge la plăsmuirea poeziei sale, pornită în simbure de la un singur individ din acea masă, ne indegetează direct nexul și omogenitatea între sentimentul sau idea înveluită în formă de poezie și între poporul plăsmuitor, fiind acel sentiment comun tuturor și fiind o bucată ruptă din sufletul și inima fie-cărui individ din masa poporului. Căci dacă această omogenitate și identitate de sentimente și idei n'ar fi, nu s'ar putea explica altcum acest comunism în plăsmuire.

Petru Sueiu.

Doine populare.

Foaie verde drăgănele,
Câte fete-s cu mărgele,
Toate-s drăguțele mele,
De me 'ndrăgostesc cu ele.
Foaie verde de ghisdei,
Câte fete cu cercei,
Toate-așteaptă să le ieși,
De nevastă să le cei.

Foaie verde de alun,
Du-te dragă, rămas bun!
Că de-ai fi neam de român,
Ai purtă dragostea 'n sîn;
Dar nu ești de legea mea,
Să te iubesc n'aș putea,
Că nu vrea inima mea
La străin a se 'nchină.

Foaie verde de bujor,
Mândra cu ochi negrișori
S'o sărut de noue ori
Ș-apoi să te puși să mori.

Foaie verde asmatui,
Mândra cu ochii verdui,
S'o sărut și s'o mângâi,
Și viața să-ți răpuși.

Foaie verde artărași,
Mândruța cu ochii trași,
S'o săruți să te ingrași
Și din brațe să n'o lași.

Foaie verde samulatră,
Badeo de dragostea noastră,
A crescut un pom pe coastă.
Dar o fată ș-o nevastă,
Dușmani pe dragostea noastră,
Se adună la sfat,
Și n'au lăsat pomu 'n pace,
Să vedem ce poame face.

Foaie verde ș-o lălea!
Doamne! la inima mea,
Este-un reu ș-o fântăneală
E numai de lacrimi plină.
Tină și necas de moarte,
Riul le spală pe toate.

Frunză verde de aglică,
Draga badei frmușică,
Ce-mi ești seara la portiță,
Cu flori aninate 'n chică.
Să-ți puși și eu doi bujori,
Bujori-s de sărutat,
Să me satur de oțat.

Frunză verde foaie lată.
D'ai avea mândro și tată,
N'ai mai plânge nici odată,
Dar n'am frați și n'am surori,
D'afa plâng adese-ori,
Și nu-mi place să port flori.

Auđite de la Ion Cepariu, din Ocna Sibiului.

Ch. Țapu.

SALON.

Mic și puțin.

Întrebuițarea abusivă a adiectivului *mic* în graiul celor de prin orașe, este un exemplu care dovedește lipsa de gândire și de judecată a celor mai mulți. În graiul zilnic, ori prin gazete, orașenii au frase ca acestea: „sufere de o mică indispoziție“, „am să le fac o mică observație“, „trăeșce din micile sale economii“, „e o mică neînțelegere la mijloc“, „am o mică afacere cu el“, „vreau să fac o mică plimbare“, „și-a făcut omul o mică avere“. Într-o gazetă eră frasa aceasta: „Cu micile noastre mijloace intelectuale s'ar putea zice că mica noastră literatură va sta încă multă vreme la mică începuturi“.

Dând azi, dând mâne cu *micul*, din „mică prostie“ ne pomenirăm în limbă cu o prostie mare cât toate zilele. Ce nu e mic în graiul păsăresc al nostru! Am ajuns să zicem „suflet mic“ (drace!) „mică meserie“ și altele multe, câte sunt până la „mica poesia“ și „micul dor“.

Ce e mic, e mic și nu poți să-î zici altfel. Dar nu de asta e vorba.

El vorba, că în frasele citate, *mic* se potrivește ca nuca 'n părete.

Înteu și 'nteu, Românul întrebuițează adiectivul *mic* numai pentru lucruri concrete. O casă poate să fie mică, o mână, o carte, o femeie; poate să fie mic un om, un car, un scaun etc. Dar o plimbare mică! O meserie mică, o economie mică, un început mic!

Și pe lângă aceasta, întrebuițarea adevăratului *mic* în românește e foarte restrinsă chiar și pentru lucruri concrete. De-o parte, Românul are diminutive, și zice mai bine cărtică, nu carte mică, scaunel, nu scaun mic, și așa mai departe. Am auzit zicându-se prin orașe: „se vede un mic foc!“ Doamne, cum ne mai batem noi joc de singurul lucru pe care-l mai avem curat și specific românesc, de limbă. Un mic foc! Brava, orașene!

Apoi, de altă parte, Românul are alte adieective, pe cari le întrebuițează acolo unde importul francez ne-a hărăzit pe *mic*. Românul zice *drum scurt*, nu *mic drum*, zice *puțină avere*, nu o *mică avere*. E destul de frumos, cum zice el: om puțin la minte, puțin la suflet, de ce ne-apucăm noi să corectăm ce e frumos și bine și zicem „cu mica sa minte? și cu micul său suflet.“

Al doilea lucru. Întrebuițarea lui *mic*, așa cum o fac cărturarii orașelor, e împotriva spiritului limbii. Românul pune adiectivul în urma substantivului — om bun, inimă bună, suflet milostiv, floare albă, lapte dulce, etc. În versurile sale, mai ales în cazul arhaic, când nu articulează adiectivul, românul zice: Drag Doamne, voinic tinăr răspundea, mândră fată că vedui, bătrân Turc ce mi-și făcea. Dar acestea sunt altă socoteală.

Ei da, Românul pune adiectivul înaintea substantivului. Îl pune foarte des. Ascultați: puțină avere, multă secetă, nițică mâncare, lungă cale! a-

dâncă vale! prost cap! etc. El vorba de adieectivele cantitative și calitative, în cazul când Românul se interesează de cantitatea și calitatea lucrurilor, nu de lucrurile însăși.

Dar cine a vedut drac mort și adiectiv articulat înaintea substantivului, în limba poporului român? Poesia noastră a primit punerea adiectivului articulat înaintea substantivului — Latina gintă, auriul soare, neagra străinătate, puternicul rege etc. — dar în limba obicnuită, cea de toate zilele, această construcție ar fi afectată și ridicolă.

Să ne întoarcem la *mic*! Întrebuițarea lui înaintea a tot felul de substantive, fie concrete, fie abstracte, e așa de frecventă în limba celor de la orașe, și așa de caraghioasă, încât te umflă risul. Cine zice „mică suferință“, o mică indispoziție, o mică durere, mica noastră literatură etc., de obicei nu știe ce zice, bălbăește ca papagalul. Dacă întorci construcția și zici: o durere mică, o literatură mică, o indispoziție mică etc. simți numai decât parțea ridicolă a acestei ciudate împerecheri de cuvinte. O indispoziție mică, un dejun mic, economii mică!

Să ne fie de bine!

G. Coșbuc.

Politeța domnilor.

În lucruri mici își pot domni manifestă politeța lor față de sexul celalalt, ba chiar și între ei și care domn nu voește să se facă plăcut?

Este lucru cunoscut că politeța, bontonul, față de femei contribuie foarte mult ca cineva să apară plăcut.

Multe lucruri mici trebuie să le considerăm în viața publică, lucruri neînsemnate, cari înse ne pot duce la noțiunii greșite.

Ce idei își poate de pildă face cineva despre un domn care intră cu bastonul în salon?

Acest obiect a fost discutat în chip special odată în Paris, orașul politetei și celebrul artist de la comedia franceză Le Bargy, prototipul tuturor domnilor „mondaines“ (domni imitează pe Le Bargy, după cum imitează doamnele pe madam Rejane) a fost pentru intrarea în salon cu bastonul în mână. Din punctul său de vedere, cam avea dreptate. Bastonul pe scenă are cu totul alt efect decât în viață, el ajută bărbatului să facă gesturi și în același timp este tălmaciul sentimentelor sale, după chipul cum îl întrebuițează. În viața de toate zilele înse, bastonul se lasă în antreu.

De asemenea o lipsă de politeță este de a intra în salon cu mâinile neînmănușate. Numai într'un cas se scoate mânușile și adică dacă cineva trebuie să intre pe neașteptate la altul.

Mai este permis ca să-și scoată cineva mânușile, când este invitat ca oaspe, la masă, la cafea, ceai, etc. Numai în cazul când cineva este direct chemat, îi este permis să-și pună pălăria și mânușile la o parte.

O lipsă de impoliteță este ca un bărbat să stea cu pălăria în cap când se întâlnește pe stradă cu o damă și vorbește cu dânsa. Ea trebuie să-î permită apoi să-și pună pălăria în cap și aceasta o va face dacă are manieră bună.

Nu este de loc politicos a veni prea târziu, fie în teatru sau ori și unde, căci trebuie să ai considerație față de celelalte persoane.

Olimpia.

Să ne curățim limba!

— Rubrică permanentă. —

I. „Drapelul“ din Lugos, nr. 83 din 1902, pag. 2, col. 3, rândul 7—8, serie:

1. — „Din membrii *de afară* ai comitetului *au* fost de față“ etc. — în loc de: Din (și mai corect: *dintre*) membrii externi ai comitetului etc.

2. Aceeaș coloană, titlul: „Petrecere dansantă“ etc. — în loc de: *Petrecere cu dans* etc. (— Nu știu unde am ajunge, dacă ne-am pune să numim *astfel* toate petrecerile după unele din notele lor particulare!)

II. „Anuarul școlaei din Seliște“, în monografia școlaei, ce s'a publicat pro 1900/1 și 1901/1902, serie:

1. Partea I (1900/1) la pag. 3: — „mi îndeplinesc o plăcută datorință de a serie din monografia școlaei noastre“ — în loc de: — a serie unele date sau unele părți (ori momente) din monografia școlaei noastre! — Dacă nu se încumetă autorul să ne dea întregul! —

2. Tot acolo, pag. 4, alinea 5:

„Sunt incredințat, că tuturor acelora, cetind datele înregistrate aci, li se vor revocă în memorie plăcute suvenirii... unora pentru jertfele aduse... altora pentru serviciile prestate ca învățatori, ca epitropi ș. a. și iarăș altora, *mulților* (poate: *multor*) ei foști elevi, li se vor stărni sentimentele de recunoștință și mulțămită, pentru educațiunea și instrucțiunea elementară *primite* (poate: *primită*) în ea“ (școală). — Sunt nesocotite cele mai elementare reguli gramaticale. Inadmisibil pentru o programă școlară publică. Dacă învățătorii inșiși manuează astfel *limba maternă*, apoi ce să mai zicem despre alții?! Și precând cetim această monografie în Anuarul școlaei din Seliște, aflăm din ziaristica română, că autorul ei este ales *membru corespondent* în secțiunile literare ale Asociațiunii, anume în secțiunea școlară!

3. Tot în acea monografie găsim neîntrerupt cuvântul: „secul“, „seculului“, — în loc de: *secol* sau *seclu*! — Drept aceea: mai multă atenție pentru publicitate!

Dr.

LITERATURĂ.

Premiile Academiei Române. Premiul Statului Eliade Rădulescu, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 unei cărți scrise în limba română; cu conținut literar, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 novembre 1900 până la 31 octombrie 1902. Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 octombrie 1902. — **Premiul Adamachi**, de 5.000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1903 unei cărți scrise în limba română, cu cuprins moral de ori-ce natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate de la 1 novembre 1901 până la 31 octombrie 1902. Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 12 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 octombrie 1902. — **Premiul Asociațiunii Craiovene** pentru dezvoltarea învățământului public, de 5.000 lei, se va decerne

în sesiunea generală din anul 1903 celei mai bune cărți didactice în limba română dintre cele tipărite de la 1 novembre 1898 până la 31 octombrie 1902. Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 octombrie 1903.

Istoria romană de Titus Livius. Una din problemele Academiei Române este și traducerea clasiciiilor latini și greci. Iată cuvântul pentru care a publicat concurs cu premii pentru traduceri și pentru care a și premiat câteva, ca traducerea lui Horațiu de Ollanescu-Ascanio, Virgil de Coșbuc etc. Tot astfel a publicat concurs și pentru traducerea lui Titus Livius. Ca cel mai bun a reușit Nicolae Barbu, care înse a murit și n'a putut termina lucrarea începută. După moartea lui, Academia a publicat un nou concurs. De asta-dată au izbutit profesorii Nicol. Locusteanu și I. S. Petrescu, cari acum urmează lucrarea mai departe. De curând ne-au dat, în edițiunea Academiei Române, volumul II, cărțile VII—X. Cartea a VII și primele opt capitole din a VIII-a sunt traduse de regretatul Nicolae Barbu; cu începere de la cap. 9 al cărții a VIII-a, traducerea e făcută în comun de noii traducători. Pentru textul latin traducătorii ne spun că au consultat toate edițiunile principale mai noue, mai cu seamă edițiunea Weistenborn și Müller din colecțiunea Weldmann (Berlin.) La sfârșitul volumului se află un index alfabetic, în care se pot găsi mai toate noțiunile de antichități, mitologie și geografie; acest index servește în acelaș timp ca tablă de materii, unde cetitorul va găsi indicațiunea pasagiilor în cari Livius vorbește despre cutare persoană sau localitate. La finea indicelui se găsește o chartă a Italiei centrale, cu ajutorul căreia cetitorul va putea studiá mai de aproape resboaiele samnite și etrusce. Prețul volumului de 278 pagine în 8° 3 lei.

Scrieri noue de dl Nicolae Sulica. De la dl Nicolae Sulica, profesor la gimnasiul din Brașov, primim de odată trei broșuri noue: 1, „Un capitol din activitatea diaconului Coresi“ disertațiune cetită la adunarea generală a Societății pentru crearea unui fond de teatru român, ținută în Șimleul-Silvaniei la 1 și 2 august n. 1901. Disertațiunea aceasta s'a publicat încă atunci în revista noastră. Acum a apărut în broșură, retipărită din Anuarul Societății pentru crearea unui fond de teatru român. — 2, „Formula jurandi Valacika“ studiu istoric-literar. O formulă românească de jurământ de pe la mijlocul veacului al XVIII-lea. — 3, „Școala e casa omului de omenie“ discurs festiv rostit în septembrie 1901 la serbarea școlară a Sfintei Sofii, cu ocazia aniversării a 50-a de la punerea petrii fundamentale a edificiului gimnasial din Brașov.

O poezie a lui Vlahuța în franțuzeșce. În „Le Revue d'Europe“, numărul pe iulie, dna Hortense Paquier publică o foarte reușită traducere a versurilor dlui A. Vlahuța „Eroilor martiri“.

Bibliografie Românească veche. 1508—1830. Din aceasta importantă publicațiune, redactată de dnii Ioan Bianu și Nerva Hodos, editată de Academia Română, au apărut fasciculele IV și V, 1691—1716, într'un volum care conține un tesaur de monumente literare și multe facsimile, reproduse cu artă de stabilimentul grafic I. V. Socec în București. Relevăm: Traducerile lui Radu Greceanu din 1691, Evanghelia greco-română (București) 1693, Psaltirea

tipărită de Anthim Ivireanul București 1694, Grammatica slavonească din 1697, Cantemir Divanul 1698, Bucovna din (Belgrad) Alba-Iulia 1699, Un octoich din 1700, Titlul unui liturghier grecesc și arabesc din 1701, Stema Țării-Românești din noul Testament 1703, Psaltire arabă din 1706, Dositei'storia patriarhilor 1715, Al. Mavrocordat, Istoria sfântă.

Epigrafie. A apărut la București: „Monumentele epigrafice și sculpturale ale Museului Național de antichități din București” publicate sub auspiciile Academiei Române de Gr. G. Tocilescu. Partea I. Colecțiunea epigrafică a Museului până în anul 1881. Colecțiunea aceasta cuprinde: monumente religioase, imperiale, vămile Ilyricului și ripei Thrace, monumente funerarii, ceramice și metalice, inscripțiuni în limba elenă, orientale. Un mare volum de 488 pagini în 4° cu o mulțime de reproduceri, toate însoțite de studiile amănunțite ale distinsului nostru arheolog epigrafist.

Biblioteca Bunului Econom. Din aceasta publicațiune folositoare pentru clasa rurală și editată de redacția ziarului „Bunul Econom” din Orăștie, au apărut iarăș patru broșuri. Aceste conțin: 4, Îngrijirea plantelor în cursul vegetațiunii. Recolta cerealelor; 5, Economia vitelor sau zootechnia generală; 6, Agrolgia sau cunoașterea pământurilor și mijloacele de a le îmbunătăți; 7, Agricultura generală, Lucrarea pământului. Plugul, grapa, tăvălogul și alte instrumente de mănunțit pământul. Toate de dl. Const. P. Barcianu. Prețul unei broșuri 30 fileri.

Biblioteca Poporală. Comitetul Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român a decis ca lucrările: „Despre patima beției” de dl. dr. Miron E. Cristea și „Icoane din viața poporului nostru” de dl. Nic. Ivan, cetite la adunarea despărțământului sibian în Cristian, să se publice în Biblioteca Poporală, formând broșura a 4-a.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Concert și teatru în Agnita. Tinerimea română adultă din Agnita a dat acolo cu concursul mai multor tineri din împrejurime concert și reprezentație teatrală în 2 august n. Programul: 1. „Marșul cântăreților” esec. în cor. 2. „Logojana” esec. în cor. 3. „Drumul de fer” piesă teatrală de Alecsandri, predată de tinerime. 4. „Luna doarme” esec. în cor. 5. „Rusaliile” piesă teatrală de Alecsandri, predată de tinerime. 6. „Domnul Tudor” solo și cor. 7. „Viața țigănească” predată de mai mulți, ca țigani corturari. În pauză se va jucă „Călușerul”. După producțiune va urmá dans.

Dna Irena de Vladaia în Bocșa-montană. Reuniunea română de cântări și musică „Armonia” din Bocșa-montană va da duminică în 10 august n. concert în sala otelului „Cerbul de aur” cu concursul dnei Irena de Vladaia și al dlu Gr. Savu. Pretotindenî, distinsa artistă debutează cu mare succes.

Reprezentație teatrală în Albac. Tinerimea română din Albac va aranją în 10 august o serată teatrală. Se vor jucă piesele: „Soare cu ploaie” comedie într'un act de Iosif Vulcan și „Otrava de hârciog” farsă într'un act de A. Pop. După reprezentația teatrală va fi petrecere cu dans.

Concert și teatru în Șeica-mare. La 10 august n. se va aranją în Șeica-mare concert și reprezentație teatrală, cu programul următor: 1. „La icoană”, de Vlahuță, predată de Iosif Filip. 2. „De la sat”, piesă poporală în 4 acte de N. Marcoviștean. 3. „Herșeu Bocegiul”, monolog, predat de dl. Ioan Tudor. 4. „Fa Marițo”, duett, esecutat de dșoara ** și dl. **. Dans.

Reprezentație teatrală în Dêrste. Sâmbăta trecută, 1 august n., s'a dat în Dêrstele Brașovului o reprezentație teatrală, jucându-se piesa „Marcu în satu seú” comedie în 3 acte de Theocar Alexi. Reprezentația a fost precedată de un prolog rostit de dl. Daniil Martin.

PICTURĂ.

Tablourile mai noue ale pictorului Nicolae Bran. Tinerul pictor dl. Nicolae Bran, originar din Sêlagiu, are în actuala expoziție din Ateneul de la București noue pânze, cari toate atrag atențiunea privitorilor. Dintre toate, mai mare este „Procesul complotului bulgăresc” care în expoziție figurează sub titlul „Un proces la curtea cu jurați”. Tabloul este foarte actual și represintă mai multe persoane bine cunoscute. Însuș regele Carol s'a întreținut cu tinerul artist mai multe minute. Dl. Nicolae Bran lucrează tot subiecte istorice și naționale. Actualminte are atelier la București, unde ține și un post de profesor de desemn la un gimnasiu.

Stilul decorativ românesc. Ministerul cultelor și instrucțiunii publice din România a însărcinat pe dnii Ștefan Popescu, Strimbulescu și Artachino, talentați pictori români, să facă o călătorie de studii în țară, cu scopul de a cercetá urmele artei române vechi bisericești și poporale, de a notá și studiá în amănunt tot ce priveșce stilul decorativ românesc.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Episcopi noi la Orade și la Lugos. Ziarele maghiare scriu cu toată pozitivitatea, că episcop gr. cat. al Orăđii-mari va fi numit Pr. Ssa dr. *Dimitrie Radu*, actualul episcop din Lugos. Șcirea aceasta a făcut pretotindenii cea mai bună impresiune, căci înnaltele calități ale Pr. Ssale asigură că va împlini cu vrednicie înnalta misiune de episcop al diecesei oradane. În cât pentru persoana fiitorului episcop la Lugos, aceleași ziare anunță pe canonicul dr. *Vasile Hossu* din Blus, un distins membru al clerului gr. cat. român. — O șcire mai nouă vrea să șcie, că episcop la Lugos se va numi canonicul de acolo *Ioan Boros*, asemenea un bărbat agil și valoros.

Școala civilă de fete a Asociațiunii și internatul din Sibiiu. În clasa primă a școalei civile de fete se primesc eleve cari au împlinit cel puțin 9 ani și au terminat cu succes patru clase elementare, poporale sau primare. În cursul supletor se primesc eleve, cari au trecut de 15 ani, au terminat numai doue clase civile, dar nu pot face toate cele patru. Înscrierile se fac la 1—6 septembrie n. Taxa internatului e 400 coroane pe an. Pentru cărți, pentru materialul de scris, de desemn și lucru de mână se plăteșce separat. Asemenea și pentru îmbrăcăminte, pian, limba franceză.

Internatul Vancean de fetițe din Blaș. Taxa pe un an școlar este 240 cor. Pentru uniforme, limba franceză și pian se plătește separat. Mai sunt taxe de înscriere, de baie etc. Terminul de primire e 15 august n.

Anuarul școlii civile gr. cat. de fete din Beinș, redactat de Vasiliu Ștefanica, directorul școlii, profesor gimnazial, pe anul școlar 1901/1902, se prezintă elegant și voluminos, tipărit la Blaș. Conține un raport despre jubileul episcopului Pavel, Internatele și școlile din Beinș, de directorul, planul de învățământ și alte informațiuni școlare. Corpul didactic: un director, o directoare, 6 profesoare, un catechet, un profesor de desen; elevele gr. or. au fost instruite în religie de protopresbiterul de acolo. Au fost înmatriculate 88 eleve, din cari 6 au repășit, iar 3 n'au fost clasificate. Din 79, câte s'au prezentat la examen, 70 au fost gr. cat. și 9 gr. or. Toate române. Mai notăm o scenă alegorică „Omagiul lunilor” aranjată de directoarea internatului dsoara Octavia Stolojan.

La gimnasiul gr. or. românesc de 4 clase din Brad au fost înscriși în anul școlar trecut 117 școlari, dintre cari 9 privațiști, iar dintre cei ordinarî 9 au părăsit școala în cursul anului. Dintre ordinarîi remași și esaminați la finea anului au fost promovați 67, ceilalți au să facă examen din nou din un studiu, alții să repeteze anul.

Gimnasiul superior gr. or. din Suceava. Am primit anuarul gimnasiunii superior gr. or. din Suceava, pe anul școlar 1901/1902, redactat de dl Ștefan de Repta, director-gimnazial. Titlul e nemțesc, apoi urmează o lucrare în limba română de Eusebiu Popovici, intitulată: „Elementele foneticei românești”; partea primă. Șcirile școlare, publicate de directorul, sunt toate redactate în nemțesc. Din aceste scoatem că în anul școlar trecut, numărul elevilor a fost de 560, dintre aceștia 306 Români, 304 greco-orientali. Anuarul se încheie cu o publicațiune în limba română privitoare la înscrierile pentru anul școlar viitor.

De la gimnasiul granițaresc din Năseud. Comisiunea fondurilor a ales în ședința sa din urmă director al gimnasiunii fundațional granițaresc din Năseud pe dl profesor Ioan Păcurariu.

La gimnasiul ev. ref. maghiar din Orăștie au făcut examenul de maturitate 15 ășni, dintre cari 5 au fost Români.

CE E NOU?

Hymen. Dl *Aurel Pop*, notar în Vintir, Bihor, și dsoara *Veturia Filip*, fiica dlui Alesandru Filip, notar în Lugașul-de-jos, Bihor, se vor cunună în 11 august n. — Dl *Vasiliu Tegea* din Bran, Sălagiu, și dsoara *Marioara Filip* din Cavaș, asemenea din Sălagiu, s'au logodit. — Dl *Georgiu Abrudan*, învățător în Taut, s'a fidanțat cu dsoara *Sabina Turuc*, fiica dlui Simion Turuc din Hălmăgiu.

Regele Carol la Ischl. Regele și regina României au plecat în 1 august în străinătate. Sosind în 2 august la Viena, înainte d'a descinde la otel, s'au

oprit la biserica Capușinilor și au depus o coroană pe mormântul împărătesei Elisabeta. Regele a primit în audiență pe ministrul afacerilor străine al Austro-Ungariei, contele Goluchowski. Seara regina a plecat Neū-Wied. În 3 august regele Carol a plecat la Ischl, unde la gară a fost întâmpinat de împăratul Francisc Iosif. Cei doi monarhi s'au îmbrățișat și s'au sărutat de două ori. Apoi s'au dus la otelul Elisabeta, unde regele Carol a fost întâmpinat și salutat de bună venire de archiducesa Maria Valeria. În urmă regele a făcut împăratului o vizită. Seara a urmat un prânz mare în onoarea regelui Carol la vila imperială. După prânz reprezentație la teatru. În cele 3 zile cât a stat regele Carol la Ischl, au fost mai multe festivități, apoi a plecat la Bad-Gastein spre a face cură. Contrar șcirilor de mai înainte, dl prim-ministru D. A. Sturdza n'a însoțit pe suveranul seū la Ischl.

Micul principe Carol al României va fi trimis la toamnă într'o școală militară în Germania, pentru a-și continua studiile. Un guvernor, ales dintre tinerii ofițeri români, va fi atașat pe lângă persoana prințisorului. Odată cu micul principe, va plecă în Germania și fiul dlui colonel Coandă, actual secretar general al ministerului de război.

Remaniere ministerială în România. Șeptemăna trecută s'au făcut în cabinetul României următoarele schimbări: dl D. A. Sturdza, președintele consiliului de miniștri, a fost numit și ministru de război; dl P. S. Aurelian, de la interne a trecut la domenii; dl C. I. Stoicescu, de la justiție la lucrările publice; dl I. C. Brătianu, de la lucrările publice la afacerile străine; dl Sp. Haret ș-a păstrat portofolul cultelor; au fost numiți dnii Eug. Statescu la justiție, G. D. Pallade la interne și Emil Costinescu la finanțe. Dl Missir a eșit din cabinet.

Congresul internațional studentesc, ce se va ținea în luna septembrie la Budapesta, va avea următorul program: 24 septembrie: Primirea studenților la gară; 25 septembrie: Inaugurarea solemnă a congresului, sub presidența ministrului de instrucție publică. Recepție. Reprezentație la opera regală; 26 septembrie: Vizită la palatul regal și la parlament. Banchet oferit de comitetul de organizare; 27 septembrie: Visite rectorilor. Concurs internațional de sport pe insula Margareta; 28 septembrie: Serbări mari pe insula Margareta; 29 septembrie: Excursii în oraș; reprezentații la Teatrul Național; 30 septembrie: Ședința de închidere a congresului; banchetul de adio, dat de primărie; 1 octombrie: Excursiuni în provincie: Dobrițin, Pusta Hortobágy, Zirc, Balaton. Parcursul e gratuit pe căile ferate ungare.

Studenții italieni în România Un mare număr de studenți italieni s'au hotărit să viziteze România zilele aceste. Studenții vor porni din Italia cu vaporul și vor debarcă la Brăila, unde li se pregătește o primire din cele mai frumoase. Din Brăila ei se vor duce la București.

Au murit: *Domețiu Dogariu*, învățător al școlii române gr. or. din Satulung, la 7/30 iulie, în etate de 56 ani; — *Spiridon Dimian*, protopresbiter onorar, paroc în Brețeu și fost administrator protopopes, la Brețeu, în 22 iulie n., în etate de 75 ani.

Proprietar, redactor răspunzător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA ALDÁS NR. 14/296b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG ÎN ORADEA-MARE.